

**Sayın Başkan,
Değerli Meclis Üyeleri,
Kıymetli Basın Mensupları,
Hepinizi saygıyla selamlıyorum.
Meclis toplantımıza hoş geldiniz.**

Değerli Meclis Üyeleri,

Üreten, istihdam sağlayan ve ihracat yapan üyelerimiz ve ülkemizin büyümesine katkıda bulunan sektörlerimiz son yıllarda ciddi zorluklarla karşı karşıyadır. Girdi maliyetlerindeki artış, istihdamdaki güçlükler, yüksek faiz oranları ve finansmana erişimde yaşanan sıkıntılar üretimimizi ve ihracatımızı doğrudan etkilemektedir. Buna bir de düşük kur eklenince, dış pazarlardaki rekabet gücümüz zayıflamaktadır.

İhracatçı üyelerimiz artık fiyat veremez noktaya gelmiş, sanayi kuruluşlarımız ise azalan satışlar ve artan maliyetler nedeniyle zarar açıklamaya başlamıştır. Son aylarda iflas ve konkordato haberleri sıkça gündeme gelirken, ilk 1000 sanayi kuruluşunun önemli bir kısmı da zarar beyan etmiştir. Bu tablo, şirket bilançolarıyla öz sermayeler arasındaki dengesizlikten ve enflasyon muhasebesinden kaynaklanmaktadır. Finansmana erişemeyen işletmeler borçlarını çeviremez hale gelmiştir. Bu nedenle karar vericilerimizden uygun faizli kredi ve kur desteğini kapsayan mekanizmaların ivedilikle devreye alınmasını bekliyoruz. Ancak bu şekilde üretimimizi ve ihracatımızı koruyabilir, istihdamı sürdürebilir ve ülkemizin büyümesine katkı sunmaya devam edebiliriz.

Geçtiğimiz ay Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) olarak Merkez Bankası ile Hazine ve Maliye Bakanlığı izniyle başlattığımız yaklaşık 30 milyar TL'lik Nefes Kredisi çok kısa sürede tükendi. Bu durum piyasada nakde erişimin ne kadar hayati olduğunu göstermektedir. Başkanımız Rifat Hisarcıklıoğlu öncülüğünde, TOBB olarak yeni bir nefes kredisi için çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Değerli Meclis Üyeleri,

İki yılı aşkın süredir uygulanan dezenflasyon politikaları, talebi daraltmaya yönelik para politikalarına odaklanmıştır. Toplumumuzun ve sektörlerimizin ağır bedeller ödediği bu politikalarla enflasyon belirli ölçüde düşse de, halen %33 seviyesindeki oran, hem dünya hem de gelişmekte olan ülkeler ortalamasının çok üzerindedir.

Tarım sektörü, tüm değer zinciriyle bu politikaların en çok tahribat yarattığı alan olmuştur. Bir yandan hızla artan maliyetleri fiyatlara yansıtamıyor, diğer yandan düşen alım gücü ve düşük kur nedeniyle hem içeride hem dışarıda sıkışıyoruz. Tarım ürünleri ihracatında kalite ve standartların yanında belirleyici unsur fiyattır. Ancak bugün biz, rakiplerimize kıyasla en az %30 daha pahalı durumdayız ve rekabette zorlanıyoruz.

Bununla birlikte, sektörümüzde son 10 yılda üretim verimliliği dikkate değer biçimde artmıştır. Tarım alanlarının %20 daralmasına rağmen üretim artışı sağlanabilmişse, bu tamamen verimlilik artışının sonucudur. ILO, OECD ve Eurostat verilerine göre son 10 yılda ülkemizde emek verimliliği %26 artarken, orta-üst gelirli ülkelerde bu artış %19'da kalmıştır. Sermaye verimliliğinde de benzer bir üstünlük vardır. Ancak toplam faktör verimliliğinde gerideyiz; bu

da firma düzeyindeki verimlilikten çok makro politikaların yansımasıdır. Dolayısıyla sektörlerimizin ve firmalarımızın içinde bulunduğu zorlukları verimsizlikle açıklamak doğru değildir.

Firmalar elbette maliyet odaklı verimlilik artırma çabalarını sürdürmektedir. Ancak unutulmamalıdır ki sadece bu yöntemle sonuç almak mümkün değildir. Yapısal dönüşüm politikalarına ihtiyaç vardır. Uzun süredir bu konudaki önerilerimizi dile getiriyoruz, getirmeye de devam edeceğiz. Çünkü bu politikalar hepimizi doğrudan etkilemektedir.

Değerli Arkadaşlar,

Sezon ortasında olmamıza rağmen kent ekonomimiz beklentilerimizin altında bir seyir izlemektedir. Yılın ilk çeyreğinde oldukça iyimser bir hava hâkimken, Temmuz ayından itibaren özellikle turizm, hizmet ve tarım sektörlerimizde bu beklentilerin uzağına düşülmüştür. Eylül itibarıyla yeniden ivme kazanmayı diliyoruz.

Şirket kuruluş ve kapanış rakamları da bu tabloyu desteklemektedir. Temmuz ayında kurulan şirket sayısı ülke genelinde %0,6 azalırken, Antalya’da %4,8 düşmüştür. Kapanan şirket sayısı ise Türkiye’de %11,8, kentimizde %14,5 artmıştır. Çekle işlem hacmi yıllık %34 artmasına rağmen, bu artış enflasyona denk geldiğinden reel bir büyüme sağlamamıştır. Buna karşın, karşılıksız çek tutarı ülke genelinde %47 artarken Antalya’da %11 azalma ile ülke ortalamasından ayrılmıştır. Borcuna sadakatteki yüksek seyrimiz, bu zorlu koşullara rağmen devam etmiştir. Kredi kullanımında ise kentimiz ülke ortalamasının üzerinde bir büyüme göstermektedir. Türkiye genelinde yıllık %42 artış yaşanırken, Antalya’da bu oran %53’e çıkmıştır. Ticari kredilerde fark daha da belirgin olup, ülke genelindeki %35’lik artışa karşılık kentimizde %61 artış gerçekleşmiştir. Tarımsal kredilerde hem ülke hem de Antalya %51 artışla benzer bir seyir izlemiştir. Kredi kartı kullanımında da benzer şekilde yüksek artış gözlenmiştir.

İhracat verileri de dikkat çekicidir. Ocak-Temmuz döneminde Türkiye genelinde ihracat geçen yıla göre %5,9 artarken, Antalya’da %2,7 gerilemiştir. Buna karşın, yaş meyve sebze ihracatı ülkemizde %5,7 düşerken kentimizde %0,9 oranında küçük de olsa artış göstermiştir. Ancak maden ürünleri ihracatındaki uzun süredir devam eden gerileme ile tarım ve sanayi ürünlerindeki ivme kaybı sürmektedir. Nitekim Antalya olarak, mart ayı dışında geçen yılın aynı ayna göre artış sağlayabildiğimiz başka bir ay olmamıştır.

Değerli Arkadaşlar,

Antalya’mız Türkiye istihdamında %4,8 paya sahiptir ve 4. sıradadır. Kadınların istihdam oranı %38 ile Türkiye ortalamasının üzerindedir. TEPAV istihdam izleme bültenine göre Antalya, İstanbul ve Ankara’nın ardından kadın istihdamında en fazla artış gösteren 3. ildir. Ayrıca Türkiye’de tarım sektöründe kayıtlı istihdamın %5’inden fazlasını tek başına karşılamaktadır. Yani tarımda çalışan her 20 sigortalıdan 1’i Antalya’dadır. Buna rağmen üyelerimiz, nitelikli işgücüne erişimde ciddi zorluklar yaşadıklarını belirtmektedir. Bu nedenle tarıma özel sosyal güvenlik modeli geliştirme çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Önümüzdeki aylarda düzenleyeceğimiz zirvede sorunlarımızı ve çözüm önerilerimizi rapor haline getirerek doğrudan karar vericilere sunacağız.

Değerli Meclis Üyeleri,

Antalya ekonomisi tarım ve turizm ekseninde şekillenmektedir. Turizm sezonunun uzaması Nisan-Kasım döneminde kentimize canlılık kazandırırken, tarım ve gıda sanayi sektörleri de yılın geri kalanında ekonomimizin taşıyıcı kolonu olmaktadır. Ancak dünya hızla dijitalleşmektedir. Yapay zekâ, otonom sistemler ve akıllı teknolojiler her sektörü dönüştürmektedir. Antalya olarak bu dönüşüme ayak uydurmalı, hatta öncü olmalıyız. Bu amaçla, Antalya’da uluslararası katılıma açık bir Dijital Tarım Zirvesi düzenlemek üzere çalışmalarımızı başlattık.

Değerli Meclis Üyeleri,

Geçtiğimiz ay Tiran’da önemli temaslarda bulunduk. Tarım ve ticaret alanlarında fırsatları değerlendirdik, B2B görüşmeler gerçekleştirdik ve Tiran Ticaret ve Sanayi Odası ile iş birliği protokolü imzaladık. Büyükelçiliğimiz ve Ticaret Müşavirliğimizin desteğiyle Antalya’nın üretim potansiyelini tanıttık. Bu temaslara, kentimizin uluslararası pazarlardaki tanıtımı ve temsili bakımından son derece değerlidir.

Değerli Meclis Üyeleri,

Ukrayna, geçtiğimiz günlerde domates ve salatalık için vergiyi %100 artırarak ülkemize anti-damping uygulamıştır. Bu karardan en fazla Antalya etkilenmektedir. 2024 yılında Ukrayna’ya ihraç edilen domatesin %68’i, salatalığın %84’ü Antalya’dan gönderilmiştir. Ayrıca, domates ihracatımızın dörtte biri Ukrayna’ya yapılmaktadır. Benzer bir uygulamayı Suriye de başlatmış, kanatlı ürünler başta olmak üzere 20 üründe Türkiye’den alımı durdurmuştur. Bu ek vergi ve yasakların kaldırılması için diplomatik girişimlerin yapılması şarttır.

Tarım ve Orman Bakanlığımız, bitki koruma ürünlerinde e-reçete sistemine geçmektedir. Kalıntı sorunlarını önleme bakımından olumlu bir adım olmakla birlikte; parsel ve veraset sorunu yaşayan üreticilerimiz için riskler taşımaktadır. Ayrıca ruhsat dozlarının zorunlu hale getirilmesi, üretimde verim kaybına yol açabilir. Uygulamanın hayata geçirilmeden önce bürokratların sektör paydaşlarının görüşlerini almasının faydalı olacağını paylaşmak isterim.

Antalya, Türkiye’de en fazla keçi yetiştirilen ikinci kenttir. Ancak son 30 yılda keçi varlığımız yarı yarıya azalmıştır. Oysa keçi eti, kırmızı et açığının kapatılmasında önemli bir alternatiftir. Bu kapsamda keçi üreticileri ve ürünleri açısından sorunlara dikkat çekmek ve çözüm önerileri sunmak amacıyla 19 Eylül’de Borsamız, İl Tarım Müdürlüğü ve Tarım Konseyi işbirliğiyle Uluslararası Keçi Çalıştayı düzenleyeceğiz. Türkiye ve ilgili ülkelerden sektör paydaşlarının katılımıyla gerçekleşecek çalıştayımıza hepinizi davet ediyorum.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, TOBB, Borsamız ve bölge odalarının iş birliğiyle; 29 Ağustos Cuma günü (yarın) saat 10.00’da Antalya Ticaret ve Sanayi Odası ev sahipliğinde “Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik Bilgilendirme Toplantısı” düzenlenecektir. Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce yapılacak bu toplantı; yalnızca turizm tesislerimizi değil, sanayi tesislerimizi ve tüm işletmelerimizi yakından ilgilendirmektedir. Tüm iş insanlarımızı, üyelerimizi ve sizleri toplantımıza davet ediyoruz.

Değerli Meclis Üyeleri,

Antalya Ticaret Borsası olarak 17 yıldır TOBB’un desteği ile yürüttüğümüz Yöresel Ürünler Projesi ve YÖREX Fuarı ile kırsal kalkınmayı destekliyor, yöresel ve coğrafi işaretli

ürünlerimizi tanıtıyoruz. Bu yıl 19-21 Aralık tarihlerinde Almanya'nın Düsseldorf kentinde YÖREX'i düzenleyeceğiz. Ürünlerimizi Avrupa'daki zincir marketler, restoranlar ve ithalatçılarla buluşturacağız. Binlerce yıllık Anadolu'nun el emeği ve göz nuru ürünlerini tanıtmak ve ticari değerini artırmak için tüm üreticilerimizi ve ticaret erbablarımızı YÖREX'te yer alamaya davet ediyoruz.

Sözlerimi tamamlarken,

Büyük bir coşkuyla kutlayacağımız 30 Ağustos Zafer Bayramımızın 103. yılını kutluyor, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere vatanımız uğruna can veren tüm şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyorum.

Saygılarımla.

Ali ÇANDIR

Yönetim Kurulu Başkanı

